
Berlinska deklaracija o urbani prihodnosti Berlin, 6. julij 2000

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 12, No. 1, Prenova — grajeno okolje / Rehabilitation — The built environment (junij 2001), pp. 110-111

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180352>

Accessed: 08-02-2026 16:44 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Berlinska deklaracija o urbani prihodnosti¹

Berlin, 6. julij 2000

Mi, meščani in predstavniki 1000 mest, vlad in organizacij civilne družbe iz več kot 100 držav ter vseh regij sveta, smo se srečali v Berlinu med 4. in 6. julijem leta 2000 na globalni konferenci o urbani prihodnosti – URBAN 21. Listino priporočamo javnosti in jo posredujemo za posebno sejo Generalnega zbora Združenih narodov – Istanbul +5.

Upoštevali smo naslednja dejstva:

- prvič v zgodovini človeštva bo večina svetovnega prebivalstva, ki šteje 6 milijard ljudi, živela v mestih;
 - svet se sooča z eksplozivno rastjo urbanega prebivalstva, predvsem v državah v razvoju;
 - urbana revščina, ki prizadeva zlasti ženske in otroke, narašča, pri čemer eden od štirih urbanih prebivalcev sveta živi pod mejo revščine;
 - v mnogih državah se družbeni pogoji stalno slabšajo, zdravje in blaginjo državljanov pa ogrožajo epidemije HIV-a in ponoven razmah najhujših infekcijskih bolezni;
 - živimo v svetu pomembnih različnosti, kjer ni preprostega odgovora ali enovite rešitve za težave in izzive v naših mestih;
 - mnoga mesta, ki se soočajo s hiper-rastjo, ne morejo učinkovito reševati izzivov ustvarjanja delovnih mest, zagotavljanja ustreznih stanovanj ali zadoščanja osnovnim potrebam prebivalstva;
 - nekaterim najbolj dinamičnim mestom je uspelo doseči razvoj z enakopravnostjo, resnim zmanjšanjem revščine, zatrtjem nepismenosti, izobraževanjem žensk in njihovim vključevanjem v procese odločanja ter zmanjšanje stopnje rodnosti;
 - druga mesta se soočajo s staranjem prebivalstva, urbanim propadanjem, netrajnostno rabo virov, zato se morajo prilagajati in spreminjati;
 - nobeno mesto na svetu ni rešeno problemov; zares, nobeno ni trajnostno.
- Poleg navedenih dejstev smo upoštevali tudi težnje, zavedajoč se njihovih pozitivnih in negativnih posledic:
- globalizacija in informacijska tehnologija bosta pospešeno ustvarjali svet brez meja z novo vlogo za mesta;
 - gospodarstva in družbe so čedalje bolj osnovani na znanju;
 - svet postaja ne le skupnost nacionalnih držav, temveč ozvezdje medsebojno povezanih mest;
 - moč je bolj enakomerno razdeljena med državo, regije in mesta;
 - upravljanje mest je čedalje bolj demokratično;
 - zavest o pravicah žensk, nedeljivosti človekovih pravic, potrebi po participaciji ter okoljskemu skrbništvu narašča;
 - pojavljajo se nova partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem ter civilno družbo.
- Potrjujemo naslednja načela:
- načelo trajnostnega razvoja,
 - načelo nediskriminatornosti in enakosti med spoli,

- načelo kulturne in verske tolerance,
- načelo dobrega upravljanja,
- načelo subsidiarnosti,
- načelo medsebojne odvisnosti,
- načelo človeške solidarnosti.

Obenem verjamemo, da si do različnih stopenj in z različnimi prednostmi vsa človeška bitja, ne glede na raso, vero in spol, delijo skupne aspiracije, ki bi jih morala mesta zagotoviti:

- svobodo pred revščino,
- zadovoljujoče delo, ki daje zadošten dohodek,
- življenje v ekološkem ravnotežju z naravo,
- dostop do čistega zraka, zdrave vode in ustreznih sanitarnih uslug,
- zadovoljiva stanovanja in varnost,
- sposobnost preprostega gibanja med domom in delom, trgovinami, šolami in drugimi cilji,
- življenje v stabilnih in integriranih skupnostih prijateljev in sosedov,
- uživanje političnih pravic državljana, ki vključujejo pravico do sodelovanja pri odločanju in pravico do dostopa do informacij in sodstva,
- občutek osebne varnosti in varnosti premoženja.

Zato kot najbolj nujna priporočamo naslednja dejanja:

- Mesta in druge ravni upravljanja morajo sprejeti učinkovite urbane politike in postopke planiranja, ki vključujejo družbene, gospodarske, okoljske in prostorske vidike, upoštevajoč medsebojno

odvisnost med mesti in regijami ter urbani in ruralnimi območji ter primarno naravo.

- Mesta morajo težiti k zmanjšanju revščine in zadovoljevati osnovne potrebe prebivalcev s pospeševanjem gospodarskih priložnosti in podporo dejanjem skupnosti.
- Mesta morajo sprejeti socialne politike in mere, ki vodijo k zmanjšanju nasilja in kriminala.
- Mesta morajo sprejeti informacijske in komunikacijske tehnologije in pospeševati vseživljenjsko izobraževanje za vse prebivalce, tako da postanejo mesta učenja in se vključijo v globalno tekmovalnost.
- Mesta morajo pospeševati uporabo naravi prijaznih tehnologij in gradiv, ki vključujejo obnovljive vire energije in večjo učinkovitost rabe naravnih virov.
- Mesta morajo težiti k pospeševanju lokalnega gospodarskega razvoja, ki vsebuje prepoznavanje vloge neformalnega sektorja, oziroma združevati neformalno v formalno gospodarstvo.
- Mesta v sodelovanju z drugimi ravnmi upravljanja morajo zagotavljati pobude, pravila in pogoje, ki bodo spodbujali zasebni sektor h globalnemu razmišljanju, lokalnemu delovanju in pomoči revnim na nediskriminatorsen način.
- Mesta morajo sprejeti in vključiti neformalne naselbine v sedanje urbane strukture in življenje, kjer koli je to mogoče.
- Mesta morajo ohranjati svojo zgodovinsko dediščino in težiti k ustvarjanju lepote, tako da umetnost, kultura, arhitektura in krajinska arhitektura prinašajo radost in navdih prebivalcem.
- Mesta morajo uveljaviti ustrezno planiranje namenske rabe prostora in izvajati mere s ciljem pos-

peševanja učinkovitih gospodarstev, delujočih trgov nepremičnin, cenovno dosegljivih stanovanj in ustrezne infrastrukture.

- Mesta morajo pospeševati razvoj ustreznega integralnega sistema javnega prevoza, ki bo hiter, varen in cenovno sprejemljiv; bolje mora upravljati rabo osebnih motornih vozil in spodbujati uporabo okolju prijaznih oblik prevoza.
- Mesta morajo poskušati doseči dobro ravnotežje med naravnim in grajenim okoljem in izvajati ukrepe pri zmanjševanju onesnaženosti zraka, vode, prsti in onesnaženosti s hrupom ter tako izboljšati kakovost bivalnega okolja prebivalcev.
- Mesta morajo upravljati in urediti razmerja z vsemi prebivalci, brez diskriminacij, v skladu z načeli demokracije in dobrega upravljanja, s posebnimi spodbudami ženskam, mladini in manjšinam.
- Mesta morajo ustanavljati forum, bilateralna in multilateralna partnerstva, ki omogočajo omreženje, vzajemno pomoč in hitro obveščanje o dobri praksi.
- Nevladne organizacije in skupnostno osnovane organizacije morajo dobiti veljavo, da bi lahko sodelovale pri enakopravnem in trajnostnem razvoju.
- Zasebni sektor, lokalni, državni in mednarodni, mora sprejeti obveznosti finančnih instrumentov in naložb, tako da pospešuje trajnostni urbani razvoj.
- Vlade posameznih držav morajo dati prednost politiki urbanega razvoja v okviru državnih in regionalnih politik.
- Vlade posameznih držav in regionalne vlade morajo zagotoviti mestom zadostno moč in vire, da lahko izvajajo svoje dejavnosti in odgovornosti.

- Svetovna banka, Razvojni program Združenih narodov (UNDP), Center za človeške naselbine Združenih narodov (UNCHS) in druge mednarodne agencije in bilateralni donatorji morajo okrepiti medsebojno sodelovanje z mesti, nevladnimi organizacijami in skupnostno osnovanimi organizacijami na področjih stanovanj, urbanega razvoja in zmanjševanja revščine.

Zaključujemo optimistično

Vstopamo v urbano tisočletje. Mesta, ki so vedno bila gonila gospodarskega razvoja in inkubatorji civilizacije, so danes pod pritiskom strahovitih preizkušenj. Milijoni moških, žensk in otrok so dnevno udeleženi v boju za preživetje. Ali lahko razmere spremenimo? Ali lahko ponudimo ljudem svetlejšo prihodnost? Verjamemo, da bomo z obrzdanimi pozitivnimi silami izobraževanja in trajnostnega razvoja, globalizacije in informacijske tehnologije, demokracije in dobrega upravljanja, krepitve vloge žensk pri odločanju in civilne družbe zares gradili mesta lepote, ekologije, gospodarstva in družbene pravičnosti.

Opomba:

- 1 Konferenca Združenih narodov, kjer je bila formulirana, usklajena (in podpisana) deklaracija o mestih (julij 2000), so se iz Slovenije udeležili: dr. Metka Sitar, Urad RS za prostorsko planiranje, Ministrstvo za okolje in prostor, Jože Dekleva, Mestna občina Ljubljana, in mag. Nataša Pichler-Milanović, Urbanistični inštitut RS. Deklaracija je objavljena v dokumentaciji konference Urban Zl, Berlin 4. – 6. 7. 2000 (str. 92–93)